

DELAVEC

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokraj. odbor GDSJ.)

Izhaja vsako soboto.

Uredništvo in uprava:

Ljubljana, Selenburgova ulica št. 6/II.
Stane posamezna št. 50 p, mesečno 2 Din,
celoletno 24 Din. — Za člane izvod po 40 p.

Oglasi: prostor 1×55 mm 1 Din.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani,
ter opremljeni s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so
poštne proste.

Padec draginje.

Zadnje čase se je draginja ustavila nekateri predmeti kakor moka in mast so pa že nekoliko padli.

Komaj se je pa to dogodilo, že pričenjajo kapitalisti pripravljati teren za znižanje plač.

Nemogoče je prorokovati, ali bo draginja še nadalje padala, ali bo pa to padanje prav kmalu prenehalo in bo draginja začela zopet rasti.

Mnogi trde, da je padanje cen le umetni jesenski manever, ki naj prisili kmete, da bodo po ceni prodali svoje blago. Ko bodo pa ti prekupci vso to blago pokupili, bodo pa zopet cene rastle, da bodo imeli čim večji zaslužek.

Kakor rečeno, je težko prerokovati kaj bo jutri vendar se moramo pripraviti za vse slučaje.

Čisto gotovo je, da bodo kapitalisti skušali takoj plače znižati čim bo le nekoliko draginja padla. Hoteli jih pa bodo znižati še za več kakor bo padec draginje, kajti oni hočejo imeti profit takrat, ko draginja raste in ga bodo hoteli imeti tudi takrat, ko bo padala.

Ko je draginja naraščala so kapitalisti sproti zvišavali cene svojim izdelkom, delavske plače so pa zvišali šele takrat, ko je bil pritisk od strani delavcev tako velik, da so se morali udati. Pa še potem niso zvišali plače za toliko v kolikor je draginja zrastle, temveč so vedno do nekaj odstotkov odtrgali.

MEREŽKOVSKI — ANTON LOBODA:

Ruska revolucija in Evropa.

Od ruske revolucije so Rusi pričakovali rešitve in preporoda ne le za Rusijo, temveč tudi za ostalo Evropo, za vse človeštvo. To trdno globoko vkoreninjeno vero v mesijansko poslanstvo Rusije zasledujemo pri vseh globljih ruskih duhovih. Izpolnitev tega velikega pričakovanja je v glavnem še stvar bodočnosti; že sedanjost pa obrača nase našo največjo pozornost.

Leta 1908. so izdali Dmitrij Merežkovski Zinajda Hippus in Dmitrij Filozofov knjigo »Car in revolucija«. Tu bremo sledeči predgovor Merežkovskega, ki ga podajam v prevodu. Opozarjam, —

¹ Transcedentalnost = pojavi, ki jih človeški razum ne doseže.

² Fenomenalnost = vsi pojavi, ki jih znanost obvalada.

Najhujše pri stvari je bilo pa to, da delavci mnogokrat sami niso vedeli v kakem razmerju je šlo naraščanje cen.

Naš list se je stalno trudil na kolikor mogoče najrazumljivejši način raztolmačiti, kako se določi narastek cen. Vedno smo povdarjali da je svota denarja postransko vprašanje treba je le vedeti, koliko blaga dobim za oni denar, ki sem ga zaslužil. Mnogi se po teh naukih niso ravnali iz priprostega razloga, ker takih razprav ne čitajo, ker so jim predolgčasne, zanimajo se mnogo bolj za novice ali povesti.

Vsled vseh teh razlogov, so pa naše plače daleč zaostale za onimi, ki smo jih sprejemali l. 1919. in l. 1920. Sicer smo dobivali takrat manj denarja, a smo s tistim denarjem kupili več blaga, kot ga kupimo z današnjo plačo.

Najmanj kar moremo zahtevati od kapitalistov je to, da bomo sprejemali vsaj take plače kakor smo jih dobivali 1920. seveda v istem razmerju napram blagu. Zato je pa potrebno, da sedaj, če bo draginja padala vzdržimo naše plače na isti višini vsaj toliko časa, da se bodo zenačile s prejšnjimi.

Seveda bomo s to našo zahtevo trčili takoj na odpor podjetnikov, ki se bodo tako kakor po drugih deželah še bolj pa pri nas postavili do robu.

Na Češkem so ravno v onem času, ko je pričel njihov denar pridobivati na vred-

knjiga je izšla l. 1908., danes se bere kakor izpolnjeno prerokovanje.

Prej ali pozneje mora priti do strašnega spopada med Evropo in rusko revolucijo; prišla pa bo v kolizijo z rusko revolucijo ali anarhijo Evropa kot celota, ne morda le kaka od posameznih evropskih držav. Pravim revolucijo ali anarhijo, zakaj danes res ni mogoče reči z gotovostjo, kaj se pravzaprav vrši v Rusiji. Ali gre za izpremembo državne oblike? Ali gre za boj proti vsaki določni državni obliki? Samo eno je gotovo; tu se vrši nekaj strašno nevarnega; nevarno pa ni le za nas Ruse, temveč tudi za vas Evropejce. Vi zasledujete našo revolucijo s strahom in napetostjo, toda vaš strah, vaša napetost še vedno nista velika dovolj; dogodki v Rusiji so mnogo srašnejši, kakor mislite.

Pri nas je vse v ognju, to je očitno; ali pa bo uničil požar le nas, ne da bi ogenj segel tudi k vam? Kdo ve?

Tudi najmanjše podrobnosti naše revolucije so v Evropi dobro znane, naj-

nosti in je s tem draginja padala, nastali najtežji boji med delavci in delodajalci.

Nastale so cele generalne stavke, pa ne samo stavke temveč generalni izpori zato, ker so se delavci uprli znižanju cen.

V tem oziru so kapitalisti drugačni kampilci kot so delavci.

Delavci cincajo in cincajo predno gredo v stavko, kapitalisti, ker so dobro organizirani in izobraženi, pa izprejo delavce takoj, če imajo vsaj nekaj zanesljivih podatkov za uspeh.

To težko dobo moramo pri nas šele preživeti.

Po predpripravah, ki jih ukrepaajo podjetniki, sodimo, da bodo takoj udarili čim bo le malo draginja padla. Posamezni podjetniki, pač najbolj goreči, že tipajo in napovedujejo znižanje plač. Gotovo bodo prišli tudi drugi za njimi.

S tem pa nastaja tudi za nas vprašanje kako bomo postavili v borbo tudi mi svojega moža.

Naše organizacije zlasti nekatere so v letošnjem poletju dovolj hrabro branile svoje postojanke. S tem je tudi položaj kapitalistov kolikor toliko omajan. Vendar bodo oni takoj prišli zopet k sapi in bodo kaj kmalu poskusili svojo srečo.

Cel čas, ko smo na dolgo in široko utemeljevali potrebo zboljšati organizacije, zvišati jim prispevke in zvečati njihov aparat, smo mislili na te čase, ki skoro gotovo že prihajajo. V koliko se nam je posrečilo zbuditi duhove, bo bodočnost pokazala.

globljega smisla dogodkov pa vi ne poznate. Evropa pozna le telo, a ne pozna duše revolucije. Ta duša, duša ruskega naroda vam ostane večna uganka.

Mi smo vam le toliko podobni, kolikor je podobna levica desnici. Levica ne more nikdar popolnoma pokriti desnice, razen če jo obrnete. Podobni smo vam, toda le v obratnem smislu; Rusija je kakor zrcalo Evrope. Kant bi rekel, da je naš duh v transcedentalnosti; vaš pa v fenomenalnosti. Nietzsche bi dejal: pri vas vlada Apolon, pri nas Dioniz; vaša genijalnost je v zmernosti, naša v nezmernosti. Vi umete pravočasno nehati; ako zadenete ob zid, se ustavite ali se obrnete; mi pa hočemo z glavo skozenj. Dolgo se pripravljamo, preden se lotimo česa; ako pa se stvari polotimo, tedaj ne odnehamo izlepa. Mi ne hodimo, mi tečemo; — ne tečemo, — letimo; — ne letimo — deremo. Vi ljubite zlato srednjo pot, mi ljubimo skrajnost; vi ste trezni, mi smo pijani; vi ste pravični, — mi ne poznamo zakonov; vi umete rešiti svoj dušni blagor, mi se neprestano trudimo,

Sedaj je najglavnejše, da svoj položaj čim skrbneje preiščemo, da utrdimo svoje slabe strani, da nas dogodki ne najdejo nepripravljenih.

Pred vsem se je treba zavedati, da so uspešne stavke pri nas le tedaj mogoče, če delavci v onih podjetjih, ki niso v stavki, z dovolj velikimi sredstvi pomagajo stavkujočim.

Žalibog to poglavje med nami še davnino ni tako razčiščeno, kakor bi moralo biti. Zbirke, ki smo jih v ta namen priredili, niso izpadle tako, da bi našo hrbtenico pojačile.

Sicer so posamezne skupine storile več kot je bila njihova dolžnost, vendar je bilo takih skupin premalo.

Drugo vprašanje za uspešno stavko je pa vprašanje, če znamo organizirati zasilna dela.

Celjski kovinarji so poskusili odpustiti stavkujoče na delo pri kmetih. V ta namen so naprosili Kmetško delavsko zvezo, ki je učlanjena v Social. stranki, naj pozove svoje člane, da bodo sprejeli stavkujoče v delo. Poskus se je obnesel

in nam obeta lepši uspehi, če bomo gojili čim ožje stike s kmetским proletariatom.

Za izučene delavce se sicer delo lahko najde dokler profesionistov manjka.

Vendar grozi velika brezposelnost na Češkem, v Italiji in Nem. Avstriji preplaviti naše tovarne s tujimi profesionisti. Da se jih kapitalisti ne bodo branili je jasno — če bodo delali cenejše kakor naši delavci. Sploh se zadnje čase naši kapitalisti na vso moč trudijo, da bi privedli v državo čim večje množine delavstva, da bodo začeli delavci drug drugemu odjedati kruh in tekmovati med seboj, kdo bo cenejše delal.

Mi tudi tokrat opozarjamo, da bomo vse težkoče premostili le z dobrimi organizacijami. Kdor se ne bo potrudil pomagati nam pri gradnji teh organizacij, prevzema težko odgovornost za posledice.

Kajti, če pride katastrofa mi ne bomo molčali.

Povedali bomo kdo je kriv!

Postopanje pri obrtnih sodiščih.

(Konec.)

Prisedniki.

Predsednik obrtnega sodišča določa vrsto, po kateri se prisedniki udeležujejo sei obrtnega sodišča. V to svrhu sestavi službeno listo. Pri tej določitvi se mora ozirati na kakovost spornih zadev in na opravljene želje prisednikov. Prisedniki se lahko pozovejo, da naznanijo predsedniku tiste dni naslednjega tedna ali meseca, ob katerih jim je nemogoče ali pa težko prisostvovati sejam obrtnega sodišča. Če stanujejo prisedniki izven sedeža obrtnega sodišča, se morajo tako uvrstiti, da jim ni treba prevečkrat na mesec se voziti v mesto obrtnega sodišča. Zaporedna vrsta naj se opusti le, če se morajo vršiti izredne seje, ki niso bile na programu; če se nadaljuje razprava pred istim senatom; če je prisednik zadržan, odklonjen ali izključen; če je sporna stvar taka, da morajo soditi prisedniki iz istega ali pa podobnega poklica, kot sta pravdni stranki.

Pri določanju prisednikov obrtnih sodišč, ki so razdeljena po obrtnih panogah ali po kategorijah, sorodnih obrtnih nanog na več oddelkov, se mora uvaževati pred vsem natančno poznanje posebnih razmer dotičnih obrtnih panog.

Če je potrebno, se prevzamejo prisedniki iz sorodnih skupin obrtnih obratov.

Službeni seznam se mora dostaviti vsem prisednikom, ki so določeni za sodelovanje. Ta vročitev nadomešča posebno povabilo tistim prisednikom ki so v prvi vrsti določeni za sodelovanje; posebno vabilo k sejam se jim ne pošlje. Če pa je potrebna prisotnost prisednikov pri sei obrtnega sodišča, za kolo niso bili prvotno v seznamu določeni, jih mora predsednik pravočasno povabiti. Ravnotako je treba posebej povabiti namestnike, kadar nastopi potreba njih sodelovanja. Povabi se lahko tudi telegrafično, telefonično ali s pnevmatično pošto.

Ako je prisednik zadržan, mora to takoj naznaniti predsedniku obrtnega sodišča. Prisedniki morajo vsako izpremembo bivališča ali stanovanja naznaniti tekom 3 dni predsedniku.

Vse to velja tudi za namestnike, trebujemo drug drugega, kaor potrebuje desnica levece.

Naj dokažemo tu, da se da najgloblji smisel ruske revolucije razumeti le potom verske analize.

Avtokratija in pravoslavje sta dve polovici ene verske celote, natančno tako kot papeštvo in katolicizem. Car ni le car ter glava države, temveč tudi poglavar cerkve in veliki duhoven, maziljenec Gospodov. Historično morda to ni čisto neoporečno, ampak z mističnega stališča moramo priznati, da je car, kakor papež, namestnik Kristusov; on je torej papež in cesar obenem. Avtokratija je absolutna afirmacija verskega načela. Računati moramo tukaj z verskimi vrednotami, ker glavno svojstvo ruske duše — njena mistična volja — nam mora biti izhodišče naših razmotrivanj; pri verskih vrednotah pa je vedno tako, da pomeni zanikanje absolutnega — afirmacijo nasprotnega. Tu si stoji dvoje verskih vrednot nasproti; avtokratija je religija in tudi revolucija je religija, dasi se zla-

Izmed prizivnih prisednikov mora biti eden iz stanu podjetnikov, drugi pa delavcev. Za takega prisednika se lahko voli le, kdor ima pasivno volilno pravico kot prisednik obrtnega sodišča in kdor stanuje ali biva na sedežu sodnega dvora prve stopnje. Izvolitev se lahko odkloni; določa pa o tem sodni dvor.

H kratu biti prisednik ali namestnik obrtnega sodišča je nedopustno. V ostalem veljajo isti predpisi za prizivne prisednike kakor za one obrtnega sodišča.

Za obrtna sodišča smo se istotako premalo zanimali, kakor za ostala važna vprašanja. Naša zakonodaja glede obrtnih sodišč še ni ničesar ukrenila in kakor izgleda jih namerava sploh ukiniti, kajti v Srbiji in na Hrvaškem te institucije v tej obliki sploh ne poznajo.

Treba bo, da posvetimo tem sodiščem več paznosti in nikakor ne zadostuje če smo pri volitvah v ta sodišča zmagali. Treba bo, da to zmago izkoristimo.

Vse člane naših organizacij opozarjamo naj sporoče vedno, če imajo kako tožbo pri tem sodišču našemu uredništvu, kdaj se bo dotična razprava vršila, da bomo po možnosti odposlali svojega poročevalca.

Vsaka sodba, ki je razsojena v delavski prid. vzpodbuja ostale delavce, da se ojunajo in tožijo, če se jim zgodi krivica.

Kakšne bodo posledice.

Če smo prav informirani, je sklenil odbor Osrednjega društva lesnih delavcev, da bo pričel izdajati svoj list za lesno delavstvo.

Ta svoj korak utemeljujejo nekateri s tem, da uredništvo »Delavca« ni hotelo objaviti člankov, ki jih je to društvo poslalo.

To trditev moramo odločno zavrniti kot neresnično in popolnoma izmišljeno.

Resnica je nasprotno, da se je uredništvo »Delavca« prav mnogokrat pritoževalo, ker od tega društva ni sprejemalo nikakršnih poročil.

Tako so na primer prinašali vsi meščanski listi ob stavki lesnih delavcev zlasti pa ob njenem zaključku, daljša poročila, dočim naše uredništvo ni sprejelo nikakršnega poročila s kakšnim uspehom je stavka končala.

da bi izgubili svojega. Vi imate državo sedanosti, mi iščemo državo bodočnosti. Vi stavite državno oblast navsezadnje vendarle vedno nad vsakršno svobodo, ki vam je dosegljiva; mi pa ostanemo tudi v verigah sužnosti prikriti uporniki in anarhisti. Za vas je politika — znanost, za nas — religija (vera). Mi smo dospeli po razumu in čuvstvu do skrajne meje zanikanja, in vendar smo vsi v najglobljih globinah svojega bistva in svoje volje — mistiki (mistika = bajeslovje).

S to mistično voljo, ki tvori osnovno načelo ruske narodne duše, ste se seznanili deloma po delih naših velikih pesnikov — Tolstega in Dostojevskega; deloma — a ne popolnoma. Da jo spoznate popolnoma, ne zadostuje, da berete naše knjige — treba je živeti naše življenje. To pa je težko in strašno, veliko strašnejše, kot rečeno, kakor si predstavljate. Mi smo vaša nevarnost, mi smo vaša rana; zelo smo, ki ga je Bog ali Satan započil v vaše meso. Prinesli vam bodo bolečine — toda le v vašo korist, ker po-

gajo s to trditvijo le malokateri revolucionarji. Ti so po svojem prepričanju ateisti. Boga ne marajo, ker je pojm Bog tesno združen s pravoslavjem in avtokratijo; pravoslavje in avtokratija pa zala njhovo čustvo, ki je v bistvu vendarle religiozno. Beseda religija pomeni pri njih toliko kakor reakcija. Saj imajo prav, zakaj nikjer drugje ne lažejo in ne more tolikokrat v božjem imenu, kakor pri nas. Hudič je pri nas ukradel ime Gospodovo, in veliko jih je, ki verujejo v Boga — pa služijo hudiču. Tako zaključimo v naših cerkvah duhovnik v najslavesnejšem trenutku službe božje, kadar povzdigne hostijo po mogočni pesmi kerubimov: najpobožnejši, najmogočnejši samodržec, največji imperator . . . in kri Kristusova se zlije s človeško krvjo, katero je preli car — apokaliptična zver. Brezverstvo revolucionarjev je v primeri s tem bogokletstvom skoraj nekaj svetega.

(Konec prtl.)

Članek, ki smo ga takrat o tej stvari priobčili, je bil napisan v našem uredništvu, deloma smo bili prisiljeni zbrati podatke iz meščanskih listov, deloma pa smo dobili nekatere podatke od sodruzičce, ki je uslužbena v centrali lesnih delavcev. S tem bo dovolj jasno ovržena trditev, da nismo mi odrekli priobčitve člankov, temveč da je nasprotno resnica, da jih nismo dobili.

Zgodil se je samo en slučaj, da nekoga članka nismo priobčili, (kar smo povedali tudi v listu) to pa radi tega, ker je bil v dotičnem članku napad na upravništvo »Napreja«, s katerim vsekakor ne želimo boja, ker zanj nimamo povoda.

Sploh se gode v centrali lesnih delavcev čudne reči.

Med stavko lesnih delavcev je trdil tajnik te centrale, da se je naš urednik izrazil, da želi, da bi ta stavka propadla. To svojo obdolžitev je spregovoril napram nekemu s. kovinarju, ki je vsak čas s polnim imenom pripravljen potrditi to govorico.

Tudi na to trditev lahko odgovorimo, da je prostaška laž, ki je za vsakega razredno zavednega delavca nečastna. Naš urednik seveda kaj takega ni še nikdar govoril, nasprotno že sam je vodil precej stavk, videl tudi trpljenje delavcev v stavki in je bil radi vstrajnosti v stavki pri Westnu tudi obsojen v zapor.

Mislimo, da je to zadosten dokaz, da tega ni govoril nikomur, če pa je, naj pa dotični, ki ga je slišal **napravi obtožbo** na strokovno komisijo, ki bo stvar rada preiskala in tudi ostro kaznovala, če bi se izkazalo, da je obtožba resnična.

Mi nismo hoteli stvari gnati do skrajnosti, a sedaj ko vidimo, da so vse te laži preračunan načrt, bomo pa pričeli glasno govoriti, tako glasno, da bodo tudi lesni delavci vedeli, kakšne gade rede na svojih prsih.

Dolgo časa vlečejo ti ljudje i strokovno komisijo i svoje člane za nos. Članom pripovedujejo, da mi nečemo priobčevati člankov, strokovni komisiji pa pripovedujejo, da lista ne morejo plačati.

Prozoren je njihov namen, listu hočejo zamašiti usta, uničiti ga hočejo z vsemi sredstvi, ker jim **amsterdamska smer** v listu ne ugaja. Ker ne marajo, da list zastopa čiste razredne interese, temveč bi hoteli, da bi list zagovarjal kako »mahersko« politiko, od katere bi imeli posamezniki profit organizacije pa izgubo.

Povdarjamo, da je sklep centralnega odbora neveljaven, ker sme o takih vprašanih sklepati le kongres. Ker kongres o tem ni ničesar sklepal, zato krši vsakdo, ki bi skušal kaj takega uveljaviti društvena pravila. In, če bo to storil, bo imel pa z nami opravka in z vsemi tistimi lesnimi delavci, ki vedo, da so železničarji zato propadli, ker so poslušali nekatere prodane duše.

Dvomimo, da bi tudi lesni delavci hoteli priti v enak položaj.

Povemo še to, da se centralni odbor lesnih delavcev noče pokoravati sklepu strokovne komisije, da plačuje še vedno le polovično ceno za »Delavca«.

S tem mislijo, da bodo list finančno ubili, ker je zasno, da list v tiskarni še enkrat toliko stane.

Mi bomo dobili ta denar, bodisi z lepa, bodisi z grda. Vidi se pa, da nimajo namena, štediti z denarjem, ker če bodo izdali svoj list, bo veljala posamezna številka ne 2 K kot velja naš, ki se v veliki množini tiska, temveč bo veljala najmanj

3 K. Če bi lahko dali 3 K, mislimo, da bodo še lažje dali dve.

Omenjeni sklep smatramo za bojno napoved, zato prosimo vse tiste lesne delavce, ki ne marajo spremeniti svojega prepričanja, naj nam v tem boju pomagajo.

Prepričani smo, da bodo vsi socialistično misleči lesni delavci odklonili nov list in bodo zahtevali »Delavca« ki ima socialistično amsterdamsko smer.

Tisti temni elementi, ki v organizaciji lesnih že cele mesece vztrajno rujejo in iščejo vzroka, da bodo upravičili razkol, ki ga zavestno pripravljajo, naj pa vedo, da kaznen ne bo izostala.

Tudi tisti, ki mislijo, da javnost ne bo zvedela, kako so gospodarili z denarjem Strokovne komisije, ko so jo imeli še v rokah, se zelo motijo.

Tudi, če bi se jim posrečilo zamašiti »Delavcu« usta, (kar se jim pa pod nobenim pogojem ne bo) bi se vendar še našel kak časopis, potem katerega bomo te »ekonome« razkrinkali čim bo preiskava končana.

Vkljub vsem mahinacijam smo trdno uverjeni, da bo prihodnji strokovni kongres do dobrega razčistil to meglo, če pa ne bo, si bodo na morali delavci samim sebi pripisati, če bodo imeli še nadalje kozle za vrtnarje.

Danes je pa že gotovo, da se noben pošten človek ne bo pustil voliti v one odbore, kjer bodo sodelovali taki ljudje.

Kongres američanskih strokovnih organizacij.

(Weltwirtschaftliche Korrespondenz.)

Zveza američanskih strokovnih organizacij (American Federation of Labour) je imela v letošnjem poletju v mestu Cincinnati svoj kongres. Zastopanih je bilo 110 strokovnih skupin med njimi tudi iz Kanade.

Število članstva te federacije je padlo skoraj za 22% in znaša sedaj 3.195.635. (883.105 članov manj ko leta 1920.)

Vzrok za padanje članstva navajajo veliko brezposelnost, ki vlada v Ameriki. Največ članstva so zgubile sledeče stroke: strojniki, delavci v ladjedelnicah, tekstilni delavci, živilski in transportni delavci.

Sklepi tega kongresa so dokaj reakcionarni. Zahtevo po socializaciji železnic je kongres ovrzel, zahteval pa je od vlade naj še bolj omejti priseljevanje tujcev v Ameriko.

Manjšina delegatov je predlagala resolucijo za priznanje sovjetske Rusije. Resolucija je propadla. Isto tako je propadel predlog za preuredbo organizacije po strokah (kakor imamo pri nas).

Glede odprave ponižujoče industrijske spijonaže po vladnih detektivih je kongres izjavil »željo«, naj vlada potom posebnega pravilnika tem detektivom predpiše delokrog. Kongres je tudi sklenil, da ostane federacija še dalje strogo ločena od vsake politične stranke. Tega bi ne bilo treba, kajti znano je dejstvo, da zasleduje ta federacija politiko po vzorcu meščanskih strank.

Skoro gotovo bo pri novemberskih volitvah za predsednika republike gospod Gomer priporočal podpiranje meščanske demokratske stranke.

Kongres je dalje zahteval odpravo zakona, ki prepoveduje truste in karteje, ker izrabljajo ta zakon v prvi vrsti proti

delavstvu. Dalje je zahteval ta kongres ponovno uzakonjenje zakona v varstvo otrok, katerega je najvišji sodni dvor proglasil kot ustavi nasprotujočega in torej neveljavnega.

Sploh se je v Ameriki udomačila navada, da proglašajo najvišji sodni senat vse socialne zakone kot neveljavne, češ, da nasprotujejo duhu ustave.

Zadnji čas bi bil, da tudi američko delavstvo pomladi svoje organizacije. Ljudje, kakršen je Gompers, ne žive več s časom, temveč merijo vsak dogodek po tem, kakor je bilo »nekdanj«. V Ameriki živi preko 40 milijonov industrijskih delavcev, največja strokovna organizacija pa šteje samo 3 milijone članov. Že te številke jasno govore, da nekaj ni v redu.

Organizacija, ki se v takih razmerah ne razširi, temveč še pada, je v svoji notranjosti gnala. To gnilobo je treba izrezati, četudi boli, organizacija pa bo ozdravela, se pomladila, prilagodila se novemu času in s tem bo pritegnila tudi široke mase delavstva k svojim akcijam.

Če pa sprejema kongres take resolucije, kakor jih je sprejela ta, potem se za tako organizacijo pač nihče ogrevati ne more.

Amerika je po svoji razviti industriji najbolj zmogljiva, pričetli s socializacijo, s takimi starokopitnimi organizacijami pa tega cilja ne bo nikdar dosegla.

Našim čitateljem bo znano dejstvo, da je ta federacija izstopila iz amsterdamske internacionale. Kot vzrok za to je navedla preveliko revolucionarnost naše internacionale.

Strokovno gibanje.

Znižanje plač v Angliji in Avstraliji. Angleški delavci, četudi najboljše organizirani, so bili tekom zadnjih šest mesecev prisiljeni sprejemati zniževanje plač. Angleške strokovne organizacije so izmed najjačjih organizacij na svetu. Vkljub vsej tej svoji moči se niso mogli ubraniti znižanju plač, kajti upoštevati so morali razmere tudi izven Anglije, od katerih je v veliki meri odvisna industrija Velike Britanije.

Izučenim delavcem enajstih različnih industrij so znižali plače od 1. junija 1921 do junija 1922 za povprečno 25%. V tem povprečnem znižanju plač pa so vključeni premogarji, ki prejemale 25% manj nego pretečeno leto, železničarji 16% manj, delavci v bombažnih tkalnicah 33% manj in v tkalnicah volne 40% manj.

Plače so znižane še veliko bolj navadnim delavcem, posebno v ladjedelniški industriji.

Plače se znižajo tudi v angleških kolonijah, posebno v Avstraliji, kjer so bili to poletje delavci raznih strok v stavki proti znižanju plač.

Ekonomska kriza, ki je zadela Zedinjene države in evropske dežele v prvi polovici leta 1922., se je pričela čutiti v Avstraliji šele letošnje poletje. Brezposelnost je splošna.

Brezposelnost v Angliji še ni ponehala, pač pa zadnji čas zopet narašča. Ekonomski ustroj Anglije je drugačen od onega v Združenih državah, in angleška industrija je mnogo bolj odvisna od tujih trgov kakor američka. Anglija je odvisna od izmenjavanja blaga in sirovin z drugimi deželami, medtem, ko imajo Zedinjene države vse potrebščine doma.

Ker ima Anglija močno delavsko stranko ni mogla iti vlada preko problema brezposelnosti tako brezobzirno kakor ameriška vlada Angleška vlada je porabila v pomoč brezposelnih od premirja sem 58.843.460 funtov šterlingov, kar znaša v ameriškem denarju eno milijardo tristo milijonov dolarjev. To sicer ni odpravilo bede, ampak je bila pomoč, ki je vsaj nekoliko olajšala mizerijo brezposelnih delavcev. Razen centralne vlade so pomagale brezposelnim tudi občine in delavske organizacije.

Pošljite naročnino!

Razno.

Ruska revolucija je gotovo najbolj zapleten problem, kateri giblje današnje človeško družbo. Da se ustvarja v Rusiji nekaj novega, velikega, tega se zavedajo pač vsi. Nihče pa ne more povedati, kaj bo iz tega, nihče ne ve, kakšne cilje bo ta revolucija dosegla. Najhujše pri celi stvari je pa dejstvo, da menda res ni v zapadni Evropi nikogar, ki bi razumel rusko dušo, tako pa tudi v Rusiji sodijo Evropo skozi svoja očala. Drug drugih ne morejo razumeti, zato je ta strašna razcepljenost v delavskih vrstah. Današnji podlistek bo marsikom odprl oči, da bo šele zvedel da pravzaprav o Rusiji nič ne ve. Našim čitatelcem priporočamo naj ga pazno prečitajo.

Napredovanje strokovnih organizacij na Poljskem. Poljske strokovne organizacije, ki so priključene Amsterdamu, so šteje 31. decembra 1921 — 365.190 članov. S tem, da so se priključile vse židovske organizacije in one iz Vile, je narastlo število članov do 31. avgusta 1922 na 492.000 članov. — Dobro znamenje.

Objave.

Obratne nezgode, kakor se prijavljajo. Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani ponovno opozarja vse delodajalce, ki zaposlujejo osebe, katere so po zakonu za zavarovanje delavcev za slučaj bolezni in nezgode zavarovane, da morajo v zmislu § 99. tega zakona vse obratne nezgode, ki se pripete njih uslužbencem, v dveh izvodih prijaviti potom pristojne poslovalnice na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani na tiskovinah, ki se dobe brezplačno pri vseh poslovalnicah okrožnega urada. Dogaja se, da delodajalci nezgode prijavljajo bodisi naravnost političnim oblastem (okrajnim glavarstvom, mestnim magistratom) ali pa okrožnemu uradu, kar pa ni pravilno in je v stanju, da povzroči zakesnitev v priznanju nezgodnih rent. To navodilo pa ne velja za one zavarovance, ki so člani bratovskih skladnic in blagajen prometnih podjetij, za katere v panogi bolniškega in nezgodnega zavarovanja okrožni urad ni pristojen.

Naknadno izplačilo razlike zavarovancev pri poslovalnicah Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Imenovani urad nas naproša za objavo sledečega poziva: Pozna objava zakona o zavarovanju delavcev je imela za posledico, da se je dostava razglasov in tiskovin delodajalcem za nanovo prijavo njih uslužbencem v svrhu njih uvrstitve v nove mezdne razrede zavlekla. Vsled tega je mogoče, da so posamezni člani, ki so po 1. ju-

liju t. l. oboleli, na ob času obolenja še niso bili uvrščeni v nove mezdne razrede, prejemali oz. še prejemajo podpore po prejšnjem zakonu, oz. po nižjem mezdnem razredu. Okrožni urad poziva vse dotične zavarovance, da priglase svoje tozadevne zahteve ustno ali pismeno pri pristojnih poslovalnicah do najpoznejše konca tega meseca. Ker je ob petkih, sobotak in ponedeljkih običajno velik naval na blagajne, se je obračati do poslovalnic le ob ostalih dneh tedna.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 17. oktobra 1922.

Amerika svojega stališča napram Evropi še ni izpremenila. Res je, da je poslalo par ameriških držav svoje zastopnike k zborovanju Zveze narodov, ki so bili tudi izvoljeni v svet Zveze narodov. Vendar se s tem tudi konča ameriško sodelovanje pri obnovi Evrope. Seveda pazno zasleduje vsako gibanje v Evropi, saj ji dolguje mati Evropa okoli 30 milijard denarja v naših kronah...

Anglija doživlja že drugo razočaranje v svoji zunanji politiki. Ne dolgo za tem, ko so se angleški dominioni izjavili, da ne dopuščajo vlačiti svojih sinov v evropske klavnice, so dali Angliji tudi vedeti, da hočejo biti na prihodnjih mednarodnih konferencah, predvsem seveda mirovnih, zastopani kot neodvisne, suverene države. Te dni je Egiptu zahtevo jasno izpovedal v posebni spomenici, ki jo je poslala egiptska vlada v London. Tako se na eni strani vrši razkroj imperialistične zgradbe, na drugi strani pa postavljajo probujajoči se narodi nove domove, temelječe na najzanesljivejši podlagi, ki se imenuje — pravičnost.

Turkom prijazna politika v orientnem sporu je pripomogla Franciji do nekaterih uspehov v Aziji. Sicer mora dati tudi Turkom koncesije, predvsem mora odstopiti kemalistom severni del Sirije, dobi pa zato petrolejske vire v Mosulu in pa pravico do kontrole nad železnico v Severni Siriji. Ako bo to držalo, je dosegla francoska diplomacija dovolj in njena ekspanzivnost v Aziji se bo zelo ojačila. Gotovo pa je, da bodo skušali Angleži francoski vpliv omejiti.

Neglede na to, kako se reši orientsko vprašanje, bo bližnji vzhod tvoril še vedno vroča tla, ker se tu tarejo interesne sfere Anglije, Francije in Rusije. Vrhuięga morejo tudi manjši spori, kakor dokazuje zadnji, povzročiti nevarnost za svetovni mir.

Angleški ministrski predsednik Lloyd George je imel pred par dnevi političen govor, v katerem je podal sliko razvoja dosedanje angleške politike in izrazil svoje mnenje o sedanjih smernicah angleške zunanje politike. Lloyd George je v ostrih besedah obsodil angleško politiko iz l. 1914., češ, da je bila sokriva na izbruhu svetovne vojne. Zahteval je revizijo te politike. Cilji, ki jih je zasledovala angleška politika v zadnjem orientnem sporu, so bili resni in pravični. Anglija je zahtevala predvsem prostost morskih ožin, dalje je skušala prepričati nova pokolja v Carigradu in evropski Turčiji ter se ji je posrečilo, da je vojne grozote omejila na Azijo. Malo samohvale si je sicer privoščil gospod ministrski predsednik, preden se loči od političnega življenja, vendar so bili Angleži z njegovo izjavo baje zadovoljni.

Ne tako Francija, ki odločno zahteva, naj Anglija opusti svojo politiko glede morskih ožin. Francija očita Angliji neiskrenost, češ, da je Anglija na tem, da zasužura prostost morskih ožin svojemu vplivu. Temu pa nasprotujejo predvsem interesi Rusije. V tem pogledu se Francija z Rusijo strinja. Francija obljubuje s svoje strani, da hoče skrbeti za svobodo morskih ožin.

Radi silnega padanja nemške marke je zopet stopilo v ospredje vprašanje sanacije nem-

ških financ. Franciji se je posrečilo pripraviti antantne države do nastopnega sporazuma: antanta naj nemudoma dovoli potrebne kredite, na podlagi katerih bi dosegla Nemčija ravnotežje v državnem proračunu. Dalje naj se na podlagi sporazuma z državno banko določi vrednost nove marke, ki bo krita v zlatu. Končno naj se preuredi reparacijska komisija in njen sedež premešči iz Pariza v Berlin.

Italija, dežela pomaranč, fig, stavek in ministrskih kriz, preživlja zopet vladno krizo. Fašisti zahtevajo, da se sestavi nova vlada, ki bi ji stal na čelu znani Giolitti. Vlada bi bila na ta način žoga v rokah fašistov in potem gorje ubogemu delavstvu in italijanskemu gospodarstvu sploh.

Lepše politične perspektive kažejo države na severu, predvsem Češkoslovaška republika. Ko je češkoslovaški finančni minister govoril o finančnem položaju v državi, je mogel ugotoviti, da bo češkoslovaški državni proračun za leto 1923 že skoro aktiven, ker cena znatno padajo, padajo tudi avtomatično plače in mezde, tako, da se bo moglo kmalu misliti tudi pri uradništvu na znižanje plač. Stavka rudarjev v ostrovskem okrožju je končana, ker so delavci pristali na znižanje mezd. Včeraj se je delo v splošnem začelo.

Med Rusijo in Poljsko je opazati nekako zblíževanje. Govore, da se poslužuje antanta Poljske kot posredovalke, da se približa Rusiji.

Grška je pristala na sporazum v Mudaniji in je začela umikati svoje čete iz Trakije. Pri umiku grške čete baje pozigajo in plenijo. Na urgence, naj požurijo umik svojih čel, odgovarja Grčija, da nima na razpolago dovolj železniških vagonov. Dne 9. novembra se sestane orientna mirovna konferenca, ki bo orientko vprašanje končno javno uredila. Vršila se bo v kakem mestu Francije ali Italije.

Danes se po daljšem odmoru zopet sestane narodna skupščina. Na tej seji nameravajo zemljoradniki protestirati proti ministru notranjih poslov Timotijeviću, ker je prepovedal zborovanje zemljoradnikov v Dalmaciji. Od tega zasedanja ni pričakovali posebnih uspehov, ker so vse stranke med seboj sprte in ker preživljajo obnem notranje krize. Demokrati so se na zadnjem sestanku glavnega odbora demokratske stranke toliko zlepili, da vsaj še vise skupaj, pa ne za dolgo. Radikali so v razslu in med zemljoradniki delujeta dve nasprotni si struji. Situacija bodo odločili radičevci, ako pridejo v Beograd. Pašič hoče biti kos političnemu položaju. Sprejema razne politike in razpravlja z njimi o možnostih, kako se vzdržati nad vodo. Želi rekonstrukcijo kabineta. Neštetočrat prekran čevljev pa slabo drži, gospod Pašič! Največ neprijetlik mu bodo delali zemljoradniki in vprašanju agrarne reforme, ki se poleg uradniškega vprašanja tudi ne premakne nikamor.

Radi nesposobnosti in malomarnosti prometnega ministrstva preti državi katastrofa v železniškem prometu. Železničarji tožijo nad nesrečnim stanjem, trgovci se pritožujejo, da ne morejo dobiti blaga, vse proge pa so natrane z vagoni in lokomotivami, ki tako brez koristi propadajo. Na račun odškodnine smo dobili iz Nemčije krasne velike lokomotive in vagone, pa vse je vzel vrag, ker se ni nihče brigal zanje. Vsak opomin naleti na gluha ušesa.

Napovedana je mobilizacija nacionalistov. Zakaj, ne vem!

Razkol v demokratski stranki Slovenije je imel za posledico, da se bodo pri prihodnjih volitvah v ljubljanski občinski svet vezali demokratski starini z narodnimi socialisti.

V imenu Strok. komisije (P. odb. GDSJ.).

Izdajatelj: France Svetek.

Odgovorni urednik:

Ivo Meznarič.